

VÄRDEBESKRIVNING

Område av riksintresse för naturvård i Dalarnas län

Datum: 2003-12-19

Områdesnummer: NRO 20 099

Områdesnamn: Gustafsältet

Kommun: Säter (2082)

Kartblad: 12 FNO

Area: 685 ha totalt, varav 637 ha land och 48 ha vatten

Naturgeografisk region: 27 Skogslandskapet norr om norrlandsgränsen, 28b Sydligt boreala kuperade områden.

Agrara kulturlandskapsregioner: Södra Norrlands och norra Svealands kust- och odlingsbygder.

Landskapsformer: Vågig bergkullterräng

Riksvärde:

Glacifluviala former	Ås
Eolisk ackumulation	Dyner
Flora	
Fauna	

Värdeomdöme: Det är främst områdets geovetenskapliga värden som medfört att Gustafsältet avsatts som riksobjekt. Åskomplexet med huvudåsen, centralsänkan och lateralterrasserna är av stort vetenskapligt intresse och av betydelse för förståelsen av inlandsisens avsmältning och bildning av de formationer som då uppstod. Även dynområdet är av riksintresse, såsom södra Dalarnas bäst utbildade, med stort representativitetsvärde. Av vetenskapligt intresse är även dynområdets läge i förhållande till åskomplexet. Gustafsältet tjänar som värdefull, i första hand, geovetenskaplig exkursionslokal. Området har även en intressant hydrologi.

Ur botanisk och zoologisk synvinkel hyser området stora värden genom förekomsten av smällvedel, mosippa och nattskärria.

Huvudkriterier: A, C

Stödkriterier: Storlek mångformighet, representativitet, raritet, nyckelområde, betydelse för flora/fauna, sårbarhet.

Förutsättningar för bevarande: Skydd mot vidgad grusexploatering, återställning efter slurbrytning av nu exploaterade grustäkter, att skogsbruket strikt iakttar naturvårdshänsyn.

Värdet kan påverkas negativt av bebyggelseexploatering, vägdragningar, markskador (speciellt i dynamrådet och på otjälad mark) på grund av körning med exempelvis tunga skogsmaskiner.

Säkerställande: Dynamrådet runt Dammsjön på 89 ha är skyddat som naturreservat enligt 7 §, NVL (numera MB 7 kap 4 §).

Områdets huvuddrag: Området ingår som en del av den mäktiga Badelundaåsen och utgör ett isälvsdelta avsatt av Badelundaisälven då den senaste inlandsisen smalt bort från dessa trakter. Åskomplexet blir synligt strax väster om Solvarbo då det höjer sig ur finsedimenten som utgör slättlandskapet runt Dalälven.

Gustafsfältet kan uppdelas i två delområden, ett åskomplex med flera intressanta bildningar samt ett område med flera dyner.

Ett tvärsnitt av åskomplexet ger en översiktlig bild av detsamma. I söder finns en genom erosion utbildad lateralterrass, följd av en sänka, "centralsänkan". Längs denna finns en rad småsjöar, uppkomna genom att vattentäta åsgravar vattenfylts. Efter sänkan höjer sig en mycket välutbildad "centralås", som mot söder bär spår av kraftig vattenerosion. Norr om åsen ligger åter en sänka, dock mindre än centralsänkan. Här finns även en serie åsgravar. Därefter vidtar ytterligare en lateralterrass. Östra delen av åskomplexet har ett mera komplicerat system av åsar och gravsänkor.

Dynamrådet består främst av fem stora dyner formade av flygsand från en närliggande sandplåtå. Söder om dynamrådet finns en välbesökt, långgrund badsjö, Dammsjön, delvis belägen inom området.

Botaniskt intressant är förekomsten av de i länet fridlysta smällvedeln och mosippan. Ornitologiskt mest anmärkningsvärt är förekomsten av den numera sällsynta nattskärnan.

Inom området finns flera grustäkter, numera med upprättade täktplaner och åtgärdsprogram i samband med att täktverksamheten avslutas.

Anmärkningar: Gustafsfältet ingår som objekt nr 20, klass I, i länsstyrelsens översiktliga naturinventering för Sätters kommun, samt som objekt nr 19 i länets naturvårdsprogram.

Referenser:

- Bergqvist, E. 1981: *Svenska inlandsdyner*. SNV PM 1412.
 Olsson, G. 1964: *Rullstensåsar och deras utnyttjanden i Kopparbergs län*.
 Rynéus, T. 1988: *Naturvårdsprogram för Kopparbergs län*. Länsstyrelsen 1988:1.
 Svenson, S-Å. 1978: *Gustafsfältet*. FPR-rapport. Länsstyrelsen i Kopparbergs län.

Svenson, S-Å. 1978: *Översiktlig naturinventering - Säter*. N 1978:6, Länstyrelsen i Kopparbergs län.